

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

6 vtrum iudicium per vsurpationes peruertatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

Super Questionis se-
xagefima Articulu
secundum

ARTICVLVS VI.

F

Vtrum iudicium per vsurpationem
reddatur peruersum.

Supra art. 3.
cor. & infra
q. 67. art. 14.
Et q. dist. 17.
q. 3. art. 3. q.
4. Et dist. 48.
q. 1. ar. 1. cor.

O Misso artic. 5.
de cuius mate-
ria quod ad subditos,
in precedenti lib. di-
ctum est, in texto art.
in reipsonse ad ter-
tium aduertere, quod
autor, ex Decretali,
Solita benignitatis,
De maio. & ob. assu-
mens id, quod pote-
stas temporalis subdi-
tur spirituali, sicut
corpus animæ, duos
modos assignat, qui-
bus potestas spiritua-
lis inuicem se de
temporalibus, quo-
rum potestati spiritua-
li ex natura sua: se-
cundus autem conue-
nit ex extraneo, scilicet
ex ipsa seculari
potestate.

Ad euentiam au-
tem assumpti, scito
ex secundo de Ani-
ma, quod anima pre-
est corpori in triplici
genere cause, scilicet
efficiente, quia efficit
corporeos: animalis
motus formaliter, quia
est illius forma: & fi-
naliter, quia corpus
est propter animam.
Et simile est propor-
tionaliter de potesta-
te spirituali respectu
potestatis secularis,
est signidem, ut for-
ma illius, & mouens,
& finis. Manifestum
est enim, quod spiri-
tuale est formale re-
spectu corporalis, ac
per hoc potestas di-
sponens de spiritua-
libus est formalis re-
spectu potestatis di-
sponens de seculari-
bus, quæ corporalia
sunt. Indubie quoque
liquet, quod corpora-
lia, & temporalia sūt
propter spiritualia, &
æterna, atque ad illa
ordinantur, vt ad fi-
nem. Et quoniam al-
tior finis altiori agen-
ti, mouenti, atque
dirigenti responderet,
consequens est, ut po-
testas spiritualis, quæ
circa spiritualia, ut
primū obiectū uerifi-
catur, moueat, agat, atque
dirigat potestatem se-
cularem, & quæ illius
sunt, in spirituales
sine. Et ex hoc patet,
quod suapte natura
potestas spiritualis,
præcipit potestati se-
culari ad finem spiri-
tuale: hæc enim sunt,
in quibus potestas se-
cularis subditur spiri-
tuali. Hanc specifi-

Artic. 2.

Arti. præc.

D. 552. &
559.

AD SEXTVM sic proceditur,
Videtur quod iudiciū per vsur-
pationem non reddatur peruer-
sum. iustitia enim est rectitudo
quædam in agendis: sed nihil de-
perit ueritati a quocunque dicat-
ur, sed a quocunque est accipien-
da. ergo etiam nihil deperit iusti-
tie, a quocunque iustum deter-
minetur, quod pertinet ad ratio-
nem iudicij.

¶ 2 Præc. Peccata punire ad iudi-
cium pertinet: sed aliqui laudabi-
liter leguntur peccata punisse, qui
tamen autoritatē nō habebant
super illos quos puniebant. sicut
Moyſes occidit Aegyptium,
vt habetur Exod. 2. & Phinees fi-
lius Eleazari, Zambri filium Salu-
mi, vt legitur Num. 25. & reputa-
tum est ei ad iustitiam, vt dicitur
in Psalm. ergo vsurpatio iudicij
non pertinet ad iniustitiam.

¶ 3 Præc. Potestas spiritualis di-
stinguitur a temporalis: sed quan-
doque prelati habentes spiritua-
lem potestatem, intromittunt se
de his, quæ pertinent ad secula-
rem potestatem. ergo vsurpatū
iudiciū non est illicitum.

¶ 4 Præc. Sicut ad recte iudican-
dum requiritur autoritas, ita et
& iustitia iudicantis, & scientia,
ut ex supradictis patet: sed non
dicitur iudicium esse iniustum,
si aliquis iudicet, nō habens ha-
bitum iustitiæ, uel non habens
scientiam iuris. ergo etiam ne-
que iudicium vsurpatum, quod
fit per defectū autoritatis, sem-
per erit iniustum.

SED CONTRA est, quod dicitur
Rom. 14. Tu quis es, qui iudicas
alienum seruum?

RESPON. Dicendum, quod iudicium sit ferendum secundum leges scriptas, ut dictū est, ille, qui iudicium fert, legis dictum quodammodo interpretatur, applicando ipsū ad particulare negotiū. Cum autem eiusdē autoritatis sit legem interpretari, & legē cōdere, sicut lex condi non potest nisi publica autoritate: ita nec iudicium ferri potest nisi publica autoritate, quæ quidē se extendit ad eos, qui communitati subduntur. Et ideo sicut iniustum esset, ut aliquis cōstringeret alium ad legem seruandā, quæ non esset publica autoritate sancita: ita etiā iniustum est, si aliquis compellat alium ferre iudiciū, quod publica autoritate non fertur.

AD PRIMVM ergo dicendum,
quod pronuntiatio ueritatis nō
importat compulsionē ad hoc,
quod suscipiatur: sed liberū est
unicuique eam recipere, uel nō
recipere prout uult, sed iudiciū
importat quandam impulsionē.
Et ideo iniustum est, quod aliquis
iudicetur ab eo, qui publica au-
thoritate non habet.

AD SECVNDVM dicendum, quod
Moyſes uidetur Aegyptium oc-
cidisse, quasi ex inspiratione diuina
autoritate adeptus, ut in-
ducatur per hoc, quod dicitur Act. 7. quod
percutio Aegyptio astimabat
Moyſes intelligere fratres suos,
quoniam Dns per manū ipsius
daret salutem Israel. Vel potest
quod Moyſes occidit Aegyptiū
defendendo eum, qui iniuriam pa-
tebatur, cū moderamine incul-
patæ tutelæ. Vnde Ambr. dicit
in lib. de Offic. quod nō repellit
iniuriam a socio cum potest, tū
est in uisio, quā ille qui facit, &
inducit exemplū Moyſi. Vel potest
dici sicut dicit Aug. in questio-
nibus Exod. quod sicut terra an-
te utilia semina herbarum inuti-
lium fertilitate laudatur, sic illud
Moyſi factum uictiosum quidē
fuit, sed magne fertilitatis signū
gererat, in quantum. scilicet signū
uirtutis eius, quæ populū libe-
raturus erat. De Phinees autē di-
cendum est, quod ex inspiratione
diuina zelo Dei commotus hoc
fecit. Vel quia licet nō dum esset
summus Sacerdos, erat tñ filius
summi Sacerdotis, & ad eū hoc
iudiciū pertinebat, sicut & ad alios
iudices, quibus hoc erat preceptū.

AD TERTIVM dicendum, quod
potestas secularis subditur spiri-
tuali, sicut corpus anime. Et ideo
non est uturpatum iudicium, si
spiritualis potestas se intromittit
de temporalibus, quātum ad ea
in quibus subditur ei secularis po-
testas, uel quæ ei a seculari po-
testate relinquuntur.

AD QVARTVM dicendum, quod
habitus scientiæ, & iustitiæ sunt
perfectiones singulares per se:
& ideo per eorum defectum nō
dicitur uturpatum iudicium, si
cut per defectum publicæ auto-
ritatis, ex qua iudicium vim co-
actiuam habet.

QVAESTIO LXI.
De partibus iustitiæ, in quatuor arti-
culos diuisa.

ET NDE consideran-
dum est de partibus iustitiæ.
Et primo de partibus
subiectiuis, quæ
sunt species iustitiæ, scilicet, di-
stributiua, & commutatiua. Se-

